

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

OPGERICHT DOOR KOLONEL G.E.V.L. VAN ZUYLEN,
21 MAART 1900.

**HET KOLONIAAL BELANG IS EEN
ALGEMEEN-NEDERLANDSCH BELANG.**

Abonnementsprijs per jaar:

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling	f 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland	" 4.—
Afzonderlijke nummers	" 0.05

Prijs der Advertentiën:

Per regel	f 0.15
Bij plaatsing van 500 regels	" 0.12 1/2
" " " 1000 "	" 0.10

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.

□ Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat. □
 □ Voor Advertentiën tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGC”, AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, Telefoon 4424, beiden DEN HAAG.

Inhoud vandit nummer.

Eene zeer bijzondere St. Nicolaas-Uitstalling. — Een nog te vervullen belofte. — Nieuwe Boeken. — Uit de O.-I. Mail. — Personalía — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Ingezonden. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Mededeelingen. — Officiële Berichten. — Passagierslijst.

Eene zeer bijzondere Sint Nicolaas-Uitstalling.

Onder de vele uitstallingen van mooie feestgeschenken, welke tegen Sint Nicolaas en Kerstmis den koopgragen Residentie-bewoners worden bereid, is er één, die door haar eigenaardig karakter bijzondere aandacht verdient. Wij bedoelen die van kunstnijverheid- en huisvlijartikelen uit Nederlandsch Oost- en West-Indië in het tentoonstellingslokaal van Boeatan, Heulstr. 19, Den Haag. De toegang er toe is vrij, en 't loont zeker de moeite er een kijkje te nemen, ook uit belangstelling voor het in vele opzichten zoo artistieke handwerk der Inlanders van 't „Grootere Nederland”, dat in de tropen ligt. Juist tegen dezen tijd ontvangt Boeatan zoowel uit verschillende streken van den O.-I. Archipel als uit Suriname en Curaçao, allerlei artikelen, kostbare zoowel als eenvoudige, die zich bijzonder goed leenen tot feestgeschenken voor ieders beurs, aardige St. Nicolaas-surprises en Kerstboomversieringen. Om maar enkele ervan op te noemen: weefsels en batiks in de meest onderscheidene vormen en kleuren; kant- en borduurwerk; rood en geel koper, zoowel geslagen als geëmailerd en à jour bewerkt tot fraaie vaasjes, bloempotten, kommen, doozen en gang- of serre-lantaarns; leder-, hout- en bamboesnijwerk; sierwapens, kl inooidien, aardewerk, vlechtwerk in den vorm van matjes, mandjes en doozen enz., te veel om alles hier te beschrijven, vooral daar ieder werkstukje op zichzelf, als zuiver inheemsche handarbeid uit een speciale streek, zijn eigenaardig karakter draagt. Ook is er een collectie Ind. kunstnijverheidsvoorwerpen van de Bruss. tentoonstelling afkomstig, waaruit zeker menige goede keuze te doen is, als geschenk voor de a.s. feestdagen.

Een nog te vervullen Belofte.

Voor een met belangstellenden goed gevulde zaal sprak voor de Ned. afdeling van de Ned. Indische Maatschappij v. Nijverheid jl. Dinsdagavond het bestuurslid, de heer mr. J. H. Abendonon, naar aanleiding van de in voorbereiding zijnde tentoonstelling van 1911 te Soerabaja over de ontwikkeling van eene zelfstandige nijverheid in de Inlandsche maatschappij van Ned.-Indië, speciaal ten aanzien der bereiding van vezelstoffen.

Na het een en ander betreffende de plannen voor bovengenoemde tentoonstelling te hebben medegedeeld, gaf spreker een historisch overzicht van den toestand der nijverheid in Ned.-Indië, o. a. de geschriften van Raffles en v. Hogendorp aanhalend, doch verwijde in het bijzonder bij de door hem in

1904 als Directeur van O., E. en N., op last van het Gouvernement ondernomen reis over Java en Madoera om te onderzoeken wat er in 't belang van de bevordering der N.-I. nijverheid zou kunnen worden gedaan en waarvan hij in een lijvig boekdeel de resultaten destijds dadelijk openbaar deed maken in de hoop, dat de regeering spoedig een begin zou maken met dezen arbeid, waarvoor 30 miljoen guldens besteed zouden worden. Tot heden is er echter van deze regeeringsbelofte nog bitter weinig in vervulling gegaan, hetgeen de heer Abendonon ten zeerste betreurt, en zeker vele belangstellenden met hem, al zijn niet allen het volkomen eens over de daartoe te volgen wegen en aan te wenden middelen.

De belangwekkende voordracht en het daarna gehouden debat zullen in extenso in De Indische Mercur worden opgenomen.

Nieuwe Boeken.

In dank ontvingen wij van de respectievelijke uitgevers een viertal boeken van zeer verschillenden aard, waarop wij gaarne hier de aandacht onzer lezers vestigen.

a. *Als de Sennah's bloeien*, een roman uit de Inlandse samenleving in Nederl.-Indië, van de bekende schrijfster E. Overduyn-Heyligers, een denkbeeld gevend, — zij 't uit den aard eenigszins éénzijdig — van het gemoedsleven van den Inlander. Een goed geschreven boek, dat zeker niet nalaten zal belangstelling op te wekken voor onze „bruine broeders en zusters”.

b. *Boeah-Pikiran*, een verzameling jeugdindrukken, grootendeels artikeltjes vroeger verschenen in Maleische bladen en in het Koloniaal Weekblad, van den hr. B. Djamaledin bin Moh. Rasad oud-leerling der Rijkslandbouwschool te Wagenin gen, die weldra naar zijn geboorteland terug hoopt te keeren, om er de hier opgedane kennis en ondervinding in praktijk te brengen. Zal deze keurige uitgave in brochurevorm voor den schrijver altijd een aardige herinnering blijven aan zijn studiejaar, ook onder zijn landgenooten hier en in Indië en bij Europeesche belangstellenden zal het boekje, dat bij den uitgever H. Luyendijk, Prinsengracht 72 te Den Haag, voor den prijs van slechts f 1 te krijgen is, zijn weg wel vinden.

c. *Jong Java's Lief en Leed*. — Een dierbare oudkennis in een nieuw kleed gestoken. Een mooi geschenk met St. Nicolaas of Kerstmis voor kinderen van 10—15 jaar, terwijl volwassenen het zeker ook met genoegen zullen lezen.

Mevrouw N. van Kol schreef er als voorwoord bij: „Dit allerliefste werkje verscheen voor het eerst in mijn Volks-kinderbibliotheek. Nu het daarin is uitverkocht, gaat het op eigen gelegenheid de wereld in. En men verlangt van mij, dat ik het een introductiebriefje zal meegeven! Waartoe? Goede wijn behoeft geen krans en mevrouw Kooij-v. Zeggelen behoeft geen introductie. Met haar „Jong Java's Lief en Leed” veroverde zij zich in de wereld der kinderlectuur de plaats van liefde en vertrouwen die zij waard is. Al haar boekjes (ik denk aan „De Gouden Kris”, „Feestavonden”, „Van een klein Meisje”, allen verschenen in onze V. K. Bibl. en

als afzonderlijke No. daarvan verkrijgbaar) zijn frisch en oorspronkelijk genoeg om zich van de gewone massa te onderscheiden, kleur- en beeldenrijk genoeg om de verbeelding te treffen en te boeien; en tevens zijn zij doorademd van dat fijne en reine dat Goethe deed zeggen:

Willst du genau erfahren was sich ziehmt,
So frage nur bei edlen Frauen an.

En nu heb ik mevrouw Kooij toch geïntroduceerd! Maar noodig had zij het niet.”

Het verheugt ons, dat er van dit werkje een 2de druk verschenen is.

d. *Gids voor het Nederlandsche Dienstmeisje*, oogen-schijnlijk niets met Indië uitstaande hebbend. Maar wijl op zeer begrijpelijke, praktische wijze door de ook aan onze lezers welbekende schrijfster mevrouw J. H. J. Catenius—v. d. Meijden worden uitgelegd verschillende wenken, raadgevingen, rechten en verplichtingen voor meesters en dienstbode, meenden wij, daar zoo menige pas uit Indië komende huisvrouw hiervan niet voldoende op de hoogte is, goed te doen met er hier de aandacht op te vestigen, te meer daar het tevens tal van goede eenvoudige recepten bevat; alles voor den geringen prijs van f 0.60.

Uit de O.-I. Mail.

De cholera wil nog maar niet wijken, telkens komen hier en daar weer gevallen voor. Op Bali woedt de ziekte nog steeds op een wijze, dat de handel door dien toestand zoo goed als geheel tot stilstand is gedomd, schrijft het Soer. Nbl. Het civiel bestuur doet wat het kan, om de ziekte den kop in te drukken, maar sukkelt ook al met het fnuikend gebrek aan medische hulp. Dat het de economische belangen momenteel ondergeschikt maakt aan de hygiënische, is niet te vermijden.

De reorganisatie van het Binnenlandsch Bestuur.

Van welingelichte zijde vernam het Soer. Handelsblad, dat de plannen tot reorganisatie van het binnenlandsch bestuur, waarvan in de jongste troonrede melding is gemaakt en waarover uit de Ind. pers overgenomen herhaaldelijk mededeelingen in Het Koloniaal Weekblad zijn gedaan, een nieuwe fase zijn ingetreden.

Niet alleen Java zal in gouvernementen worden gesplitst — men herinnert zich, dat dit als een der hoofdkenmerken van de hervorming werd aangekondigd —, maar geheel Nederlandsch-Indië zal in gouvernementen verdeeld worden. Onder de gouverneurs zullen werkzaam worden gesteld residenten, wier bezoldiging 1000 tot 1200 gulden per maand zal bedragen, en controleurs, die als inspecteurs dienst zullen doen.

Al het overige bestuurspersoneel zal bestaan uit Inlanders.

Terwijl tot nu toe de bestuurscorpsen voor Java en Madoera eener- en voor de Buitenbezittingen anderzijds vrij scherp van elkaar gescheiden zijn, zullen na de reorganisatie geen afzonderlijke corpsen voor beide gebieden meer bestaan. Bestuursambtenaren op de Buitenbezittingen zullen kunnen worden overgeplaatst naar Java en omgekeerd.

Ambtenaren ter assistentie van Controleurs-Kota.

Daar de werkzaamheden van den controleur-kota in de groote hoofdplaatsen in den laatsten tijd bijzonder zijn toegenomen, hebben de residenten machtiging verkregen om aan die controleurs een ambtenaar toe te voegen voor het verrichten van administratieve werkzaamheden.

Te Soerabaja is dat bereids geschied. Bedoelde ambtenaar legde den gebruikelijken ambtseed in handen van den resident af, en dadelijk trad hij in functie. Zoo lezen wij in het Soer. Handelsblad.

Handel en Nijverheid.

Bij wijze van tijdelijken maatregel is de directeur van landbouw gemachtigd vanwege zijn departement als proef te doen uitgeven een periodiek onder den titel: „Korte Berichten voor Nijverheid en Handel.”

Het jubileum van het Gymnasium.

Met verwijzing naar een desbetreffende advertentie, waarin oud-leerlingen worden opgeroepen, om de commissie tot organisatie van de feestelijkheden, ter gelegenheid van het vijfjarig bestaan van het gymnasium Willem III financieel te steunen, deelen de Batavia-bladen mede, dat het voornemen bestaat, in de laatste dagen van November de feesten gedurende twee dagen te houden.

Geen liefhebbers meer.

Naar de N. Soer. Ct. verneemt, is de Ned.-Ind. Spoorwegmaatschappij van plan, om den cursus voor opleiding van ambtenaren en beambten te Djocjarta op te heffen, wegens te weinig deelname. Bedoelde cursus heeft ongeveer 4 jaar bestaan en voorzigtig goed in de behoefte. Het schijnt echter, dat de meeste jongelui tegenwoordig liever werken bij den pandhuisdienst, waar zij het gemakkelijker hebben, terwijl zij dan tevens in gouvernementsdienst zijn.

De nieuwe kweekschool te Makassar.

29 October jl. heeft te Makassar de feestelijke opening der nieuwe kweekschool voor Inlandsche ambtenaren en onderwijzers plaats gehad, in tegenwoordigheid van de plaatselijke autoriteiten en de ambtenaren B. B. en Inlandsche hoofden uit den naasten omtrek, schrijft de correspondent van de Locomotief:

Achtereenvolgens hielden de waarnemend gouverneur, de inspecteur van het Inlandsch onderwijs, de heer van Eupen, de directeur, de heer Briel; de djaksa van Maros en de inlandsche onderwijzer Marzoeke een redevoering.

De kweekschool telt op dit oogenblik slechts 32 leerlingen. Langzamerhand wordt dit aantal gebracht op 90.

Het onduidelijk personeel bestaat uit een directeur, één Europeesch onderwijzer met akte Maleisch en land- en volkenkunde, een Europeesch onderwijzer voor het teekenonderwijs en een Inlandsch onderwijzer voor het Maleisch. Deze laatste, de heer Marzoeke, vroeger hoofd van den opleidingscursus voor Inlandsche kweekelingen, wordt nu tevens onderwijzer aan een normaalschool, aan deze kweekschool verbonden.

De bedoeling van deze normaalschool is, binnen een paar jaar eenige jongelui klaar te stoomen voor onderwijzer, teneinde in het meest nijpende gebrek aan onderwijzers te kunnen voorzien.

Eene nieuwe inlandsche Meisjesschool.

Uit Modjokerto schrijft men aan de N. S. C.:

Sinds twee maanden zijn de gewezen assistent-wedono Mas Bei Kerto Wisastro, de inlandsche onderwijzer Raden Sasrodjardjo, en zijn collega Mas Reksodiwerio doende, om alhier een inlandsche meisjesschool op te richten. De animo onder de inlanders is hiervoor groot, en reeds 80 inlanders zijn als leden en donateurs toegetreden. De contributie bedraagt f 2,50 als lid, en als donateur meer dan f 2,50.

Nu is men echter bezig van de meer aanzienlijke inlanders vrijwillige bijdragen te vragen en, mochten deze eenigszins meevallen, dan hoopt men over eenige maanden de school te openen, voorloopig met één europeesche onderwijzeres. De onkosten zullen moeten gevonden worden uit de contributie en het schoolgeld. Mocht die school levensvatbaarheid hebben, dan hoopt men door een subsidie van het gouvernement in staat te worden gesteld, haar uit te breiden.

Suiker op Celebes.

De kapitein der infanterie A. W. A. Michielssen schrijft aan De Java bode:

Met genoegen las ik in uw nummer van den 11en Oct. j.l. het aan de Mak. Ct. ontleende bericht, met bovenstaand hoofd. Zelf 3½ jaar civiel gezaghebber geweest zijnde in Loewoe, in de jaren 1906-'09, waarvan ruim 7 maanden in Palopo als wd. chef der

afdeeling, en voor den overigen tijd chef der Toradja-afdeeling Rante-Pao, interesseer ik mij uiteraard zeer levendig voor deze zelfbesturende landenschappen.

Deze aanhaling dient slechts om mijn meespreken te motiveeren; en het is niet om een warm initiatief te doen bekoelen, doch slechts om een nauwgezet vóóronderzoek aan te bevelen — zij het ook, dat deze aanbeveling voor ons, Hollanders, als regel overbodig is — dat ik terzake mijne opmerkingen ter overweging geef.

Natuurlijk niet twijfelende, of de voorsteller heeft het voor de hand liggende bezwaar — gebrek aan werkkrachten — den suikermannen onder het oog gebracht, is het misschien niet overbodig, hierop nogmaals den nadruk te leggen. De Loewoerees der kust is een lui heer, die genoeg neemt met zijn zeevischje en sago, ook wel veel van een beetje rijst houdt, als hij er zelf maar niet voor hoeft te patjollen. Een grondwerker is hij dus naar neiging, noch lichaam.

Zijn stamverwant der bergstreek heeft, uit zijn vermenging met Toradja's, zooveel goeds van dezen overgenomen, dat hij ten minste wat aan landbouw doet. Veel waard is hij echter ook niet; bovendien is zijn aantal gering.

Rest nog de onverschachte Toradja van de berg-afdeelingen Rante-Pao en Makale, grondbewerker bij uitnemendheid, sawahbebouwer zonder weerga, onvermoeide en goedkoope, overvloedige werkkraft, wonende 30 à 40 paal en verder van de kust.

Deze zou voor de suikertuinen van Palopo een prachtkerel zijn, zooals hij ook belooft een goed mijnwerker te zullen worden bij de a.s. blootlegging en opsporing der loodglansgangen in het Toradjaland-schap Bao (R. Pao) in dienst van het gouvernement — maar helaas heeft hij meer dan één broertje dood aan de zenghitte der kuststrook en is te moeielijk over te halen om voor langeren tijd zijn bergland te verlaten en in de vlakke werk te zoeken.

De suikerfabrikant zou dus zijne werklieden moeten importeeren, wilde hij steeds van het noodige aantal verzekerd zijn.

Nog iets: In de omstreken van Makassar zijn nog ruïnes van vroegere suikercultuur te vinden. Het zou wellicht de moeite loonen hare geschiedenis en de redenen van haren ondergang te bestudeeren. Niet onmogelijk, dat Makassar en Palopo eenigen familie-trek gemeen hebben, een voor de suiker nadeelige factor.

Palembang op de aanstaande vezeltonstelling.

De eerste verblijvende bevinding, welke de pres. dier Tentoonstelling, de heer T. Ottolander, naar hij meedeelde, te Palembang deed, was deze: dat het bestuur daar inzicht hoe belangrijk het congres en de daaraan te verbinden tentoonstelling van vezelproducten, vooral ook voor het gewest Palembang worden kan. Daarom heeft het zich voorgenomen, een zoo krachtig mogelijke medewerking te verleenen. Zoo vermeldt De Java bode o.m.:

Een der controleurs in het gewest, de heer Pelerlaer, zal de opdracht bekomen voor de geheele residentie een groote inzending inlandsche katoen bijeen te brengen en haar verder te verzorgen. De voorbereidende werkzaamheden hebben plaats in samenwerking van den ambtenaar voor de katoen-proeftuinen, den heer Van Setten, met het binnenlandsch bestuur.

Er mag nog wel eens op gewezen worden, dat met dit alles niet bedoeld wordt te demonstreeren, dat de palembangsche katoencultuur al ver is gevorderd, doch hoe ver zij is. Zij moet vooruitgebracht worden. Men ziet er kans toe, wanneer een verbeterde techniek te hulp komt. Het doel van het congres is te beraadslagen, op welke wijze de verbetering kan worden verkregen bij den huidige stand van zaken.

Het wordt mogelijk geacht, dat Ned.-Indië voor het wereldverbruik een grootere en voornamere hoeveelheid afleverf dan tot dusverre het geval was. Een halve eeuw geleden hield de buitenzorgsche hortulanus Teysmann dat ook voor mogelijk, onderzocht, rapporteerde en moedigde aan. In het Tijdschrift voor Nijverheid en Landbouw in Nederlandsch-Indië schreef hij een handleiding voor de katoencultuur.

Wat hij wenschte, is nog altijd niet verwezenlijkt, al is er wel iets in die richting gedaan. De regularisatie van de katoencultuur is er echter nog niet, zij gaat nu komen.

Op Java, Lombok en Sumatra komen aanplantingen voor Inlandsch cultuur, welke veelal slechts plaatselijke beteekenis heeft. Het voornaamste is zij evenwel in de residentie Palembang en het is duidelijk, dat men daar in de eerste plaats deze volks-cultuur tot hooger ontwikkeling tracht te brengen.

En nu de handel. Eigenaardig gaat dat toe. Een planter heeft bijv. een partij opgeslagen in een schuur. Hoe groot zij is, kan hij niet zeggen, maar hij verklaart, dat al wat daar ligt, een som moet opbrengen van zooveel gulden. In den

Mijne nieuwe magazijnen voor Engelsche Heerenmode, thans gevestigd Hoogstraat 32-32^a, zijn **GEOPEND.**

Keur van St. NICOLAAS-GESCHENKEN voor Heeren, als: Dassen, gebreide Foulards, Winterhandschoenen, enz.

G. Lörker

DEN HAAG, Nov. 1910.

regel doet hij zijn waar aan een Palembangschen opkoper over. Die opkopers gaan de doesoens in en staan weer in betrekking met Chineesche en Europeesche handelaren. De verkoop wil ook wel eens zoogenaamd nauwkeuriger toegaan. Dan wordt er gewogen. De Chinees gebruikt een djatin, maar zijn djatin wijst op een zonderlinge manier. De Palembang begint dat te begrijpen, verzet er zich tegen, maar menigt voortaan onder zijn producten een hoeveelheid vuil. Men ziet, dat hier een gevaarlijk experiment aanwezig is en dat dus ook de handel herziening behoeft.

De uitvoer heeft hoofdzakelijk plaats naar Singapore en men zegt, dat de katoen vandaar vervoerd wordt naar Hongkong en Japan. Zekerheid daaromtrent bestaat er eigenlijk niet.

De Hollandsche industrie kan de Palembangsche katoen niet gebruiken. Het congres zal wellicht kunnen vaststellen onder welke voorwaarden het product wel voor de Hollandsche industrie geschikt wordt en wat er gedaan moet worden om die voorwaarden te vervullen.

De Sultan van Koetei en z'n Beerenleiders.

Onder dit opschrift schrijft het Bat. Nieuwsblad:

Nu er één schaap over den dam is, en het door middel van een vonnis van den raad van justitie aan een Chinees te Bandjermasin is gelukt, om de schuld, die de sultan van Koetei aan hem had, vereffend te krijgen, loopen de andere crediteuren van genoemden vorst den raad van justitie plat, om langs denzelfden weg van rechten hun duiten los te krijgen.

De raad moest evenwel niet van plan zijn, een zijner deurwaarders voor elk der eventueel te wijzen vonnissen naar Borneo te laten gaan, meldt het Soer. Nbl. Hij wil daarmee wachten tot er een half dozijn bijeen is. Dan gaat alles in één moeite door.

Zou het niet beter zijn, als al die vorderinkjes op den sultan nu maar ineens uit 's lands kas werden betaald? Voor het prestige van den jongen sultan zou dat zeker heel wat beter wezen dan al dat publiek gemaan? vraagt laatstgenoemd blad.

Zondagsrust op de suikerfabrieken.

Het hoofdbestuur van den Bond van suikergeëmployeerden heeft door middel van een circulaire overleg gepleegd met de beheerders van suikerfabrieken, ten einde te geraken tot Zondagsrust buiten den maaltijd, deelt het Soer. Hbl. mede.

Tegenwoordig zijn de geëmployeerden des Zondags niet vrij, tenzij zij verlof vragen; de wensch van het hoofdbestuur is nu, dat de vrije Zondag zonder beperking wordt ingevoerd.

Aan dien wensch is reeds op verschillende fabrieken voldaan. In 't algemeen zien de administrateurs de billijkheid er van in.

Zondagsrustijver.

Naar aanleiding van de pasarcirculaire besloot de assistent-resident van Kraksaan met een paar pasars een proef te nemen en die op Zondag te sluiten. Weliswaar zal deze proef niet leiden tot een definitieve sluiting, maar de lagere Inlandsche bestuursambtenaren hadden Zondagsrust geroken en zouden zich in de door den Buitenzorgschen Heer gewenschte richting verdienstelijk maken.

Wat er in het hoofd van den betrokken wedono is omgegaan, behoeft niet te worden uiteengezeld; alleen op het effect komt het aan. En dit manifesteerde zich in de verschijning van 's mans hoofdoppasser en de desapolitie, die de op Zondag werkende koelies aanzelden rust te nemen op den „dag des Heeren“!

Het is dus geen farce, door den een of anderen graphicus verzonnen, maar een stuk werkelijkheid: koelies van Mohammedaansch geloof, voor wie de Zondag een gewone dag is, hebben op bevel van een vertegenwoordiger van het uitvoerend gezag hun werk moeten neerleggen.

De wedono is door den betrokken administrateur der fabriek krachtig aangepakt, zoodat geen verdere last door hem werd ondervonden, maar toch vraagt men zich af: What next? Aldus het B a t. N w s b l.

PERSONALIA.

Kapitein Franssen Herderschée en Midden-Timor.

Men schrijft aan De J a v a b o d e: „Nog geen drie maanden geleden is het militair-civiel-bestuur in Midden-Timor in andere handen overgegaan, of de toestand is van een vredelievende in een vijandelijke overgeslagen.

Telegrammen toch van den resident te Koepang aan de Regeering melden o.a. dat de radja van Liki-Niki met eenigen aanhang het bestuursetablisement heeft aangevallen, dat hij zijn gebied heeft versterkt, dat wij drie dooden kregen, waaronder den tolk, 4 gewonden, waaronder een Europeesch korporaal.

Dit wijst op een hachelijken toestand, voor uitbreiding vatbaar.

Het oude kwaad heeft zich hier op bloedige manier bewaarheid.

Eene overplaatsing van den kapitein B. H. Franssen Herderschée naar Java, tegen het advies van het hoofd van bestuur, heeft thans reeds wrange vruchten afgeworpen.

Wist men bij de Regeering dan niet, hoe bijzonder goed Herderschée met de bevolking kon omgaan, hoe hij zich gedurende zijn drie-jarig bestuur van Midden-Timor geheel en al had ingewerkt in de eigenaardige binnenlandsche toestanden, zich met de Alfoeren onderhield als een vader met zijne kinderen, zich zonder enig militair geleide op verren afstand zijner standplaats te Kapan, onder de bergbevolking begaf en er bleef overnachten. Dat hij des avonds slechts verlicht door toortsen, gezeten te midden van honderden zijner kinderen (Alfoeren) met dezen redekavelde over bestuursaangelegenheden en dat hij er bijzonder slag van had dezen aan het verstand te brengen wat hij bedoelde.

Dat bij het bekend worden zijner overplaatsing naar Java de bevolking en masse hem heeft gesmeekt, ja, de goden aangeroepen, toch niet heen te gaan en dat eindelijk bij zijn vertrek aan de inschepingsplaats te Koepang zich een bewijs van aanhankelijkheid heeft voorgedaan, eenig in de geschiedenis van Ned.-Indië bij eene nog in het beginstadium van beschaving verkerende bergbevolking.

Een 100-tal robuste Alfoeren, met naakt bovenlijf, met zwaar torenhoog kroeshaar, op hunne eigenaardige manier opgesmukt, allen te paard gezeten, wachten hun „vader“ aan de inschepingsplaats op, ten einde hem een laatste vaarwel toe te roepen.

Evenwel, toen Franssen op het punt van vertrek stond, kon men duidelijk eenige beroering waarnemen onder dat bergvolk. Zij vroegen hem smeekend niet te vertrekken, maar toen Herderschée hen had duidelijk gemaakt, dat hij moest gehoorzamen aan den last van den grooten Heer, toen zag men bij die robuste kinderen hier en daar tranen biggelen, en toen eindelijk hun vader in de sloep gezeten was, werd hij toegewuifd en tevens uit honderden kelen toegeroepen om terug te keeren.

Is dat alles niet bekend bij de Regeering? Niet? dat men dan inlichtingen inwinne te Timor-Koepang en men zal overtuigd worden, dat dergelijke overplaatsingen zich wreken op land en volk en, voeg ik er bij, op het leger.

Veel is hier over het zegenrijke bestuur van Midden-Timor nog verzwegen, het opstel zou te groot worden. Alleen wil ik nog aanhalen de rustige invoering door Herderschée der belasting.

Over een Residentsvacature.

Uit de Preanger schrijft men aan het Soer. H a n d. het volgende:

Naar ik hier verneem heeft de assistent-resident Liefcrinck, broeder van het lid van den raad van Nederlandsch-Indië, veel kans om te worden benoemd tot resident van de Preanger Regentschappen. Zonder iets te kort te willen doen aan de capaciteiten van den heer Liefcrinck, zoo moet ik toch opmerken, dat hij nimmer in de Preanger is geplaatst geweest.

Men zou daar gaarne benoemd zien den tegen-

woordigen resident van Rembang, den heer Gonggrijp, die als controleur geplaatst was in de afdelingen Tasikmalaja en Soekaboemi.

Hij deed toen veel voor inlander en europeaan, was bij beiden zeer gezien. Voor een gewest als Preanger zou deze vooruitstrevende ambtenaar zeker een groote aanwinst zijn.

De Preanger Regentschappen vormen zeker de grootste en misschien de belangrijkste residentie van Java.

Naar de Lampons.

Uit Batavia wordt ons geseind, dat de directeur van B. B., de heer Tollenaar en de chef der afdeling agrarische zaken, de heer Polak, den 7 November a.s. naar de Lampons gaan. Tien dagen zullen de heeren wegblijven. Effenen zij het pad voor den grooten Colijn? vraagt het Soer. H a n d. e l s b l a d.

De zaak Dinger—Van Geuns.

Er is begonnen met de ten uitvoerlegging van de civiele procedure, door de drie directeurs der Ned.-Ind. Escompto Mij. Dinger Meyes en Stephan tegen den hoofdredacteur van het Soer. H a n d.

Ieder der genoemde heeren heeft een afzonderlijke vordering ingediend. Mr. De Bruyn treedt voor hen op, terwijl mr. Dommering de tegenpartij verdedigt.

Een goed voorbeeld.

Uit Lawang schrijft men aan het Soer. H b l d.: De heer Olie, de bekende oprichter van de IJsfabriek te Soerabaja, die hier ter stede op zijn lauweren rust, heeft, naar men verneemt, groote plannen. Zooals bekend, zal waarschijnlijk de pasar verplaatst worden. Gaat dit plan door, dan is de heer Olie voornemens het oude pasarterrein voor zijn rekening te doen inrichten tot een openbaar park. Ten zeerste zou dit tot verfraaiing van Lawang strekken.

Jubilé mevr. Ter Horst.

Een telegram in de Locomotief meldt, dat mevrouw Ter Horst—De Boer te Jokja, directrice der Vereeniging Djocdjasche Kunstnijverheid en onlangs afgetreden redactrice van Het Damesweekblad voor Indië, ter gelegenheid van haar vijftigste verjaaring, tevens haar dertigste in Indië, talrijke blijken van waardeering ontving.

Behalve tal van bloemen en gelukwensen werd haar een souvenir aangeboden door de redactie en de lezeressen van het Damesweekblad voor Indië, nl. een gouden medaillon met inscriptie in parels gevat, en een geteekende oorkonde.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Over de Docter-Djawaschool en de Rechtsschool in Ned.-Indië. In de Pemberita Makassar van 16 September 1910, no. 109, wijst een schrijver, die zich Neutraal noemt, op de in het Bataviaasch Nieuwsblad verkondigde meening, dat de leerlingen van de Docter-Djawaschool en van de Rechtsschool in Ned.-Indië op te jeugdigen leeftijd tot die onderwijsinstellingen worden toegelaten. Zij zijn zóó jong, dat zij nog niet in staat zijn om een bepaalde beroepskeuze te doen, hetgeen later natuurlijkerwijze aanleiding moet geven tot teleurstellingen.

Merkwaardig vindt schrijver het verschijnsel, dat de leerlingen der Docter-Djawaschool een sterke aaneengeslotenheid toonen en hun omgang slechts zoeken in eigen kring. Dit spruit z. i. voort uit de misvatting, dat aansluiting bij het Europeesch element tot gevolg zou hebben, dat zij, eenmaal als arts in de maatschappij geplaatst, zich dan niet meer tot eigen landgenooten aangetrokken zouden gevoelen, hetgeen niet wenschelijk wordt geacht.

Een dergelijke overweging openbaart zich ook in hunne wijze van zich te kleeden. Behalve de Christenen, die de Westersche kleederdracht aannemen, blijven zij der Inlandsche kleederdracht getrouw.

Deze gedachtengang moge uit een zuiver inlandsch begrip juist zijn, meent schrijver, zij geeft aanleiding tot de niet minder juiste opmerking, dat, waar de Nederlander — niettegenstaande zijn omgang met den Inlander — Nederlander blijft, de Inlander toch ook niettegenstaande diens omgang met Europeanen Inlander zou kunnen blijven.

En, waar de inlandsche arts al meer en meer in de toekomst met het Europeesche publiek in aanraking zal komen, daar zou men zoo zeggen, dat het voor hem, uit een practisch oogpunt, wel zaak is, dien omgang ook in de jeugd meer te zoeken.

Schrijver meent, dat dit begrip reeds op de voorbereidende afdeling wellicht ware in te prenten.

De leerling op de Docter-Djawaschool ontvangt, na een studie van 3 jaren, zijne aanstelling tot inlandsch arts, doch blijft staatsrechtelijk een „Inlander“ met al de gevolgen, die daaraan verbonden zijn.

Wat betreft het onderwijs op die inrichting, vindt schrijver, dat aan het onderricht in de wiskunde te veel aandacht wordt geschonken, zelfs meer dan op eenige andere onderwijsinstelling.

N.V. BERLITZ-SCHOOL Mij.

welbekend-bij allen die met verlof in Nederland vertoeven.
Noordeinde alleen 42^B, boven Maison KRUL.
Telefoon 6318.

TALen: DUITSCH, ENGELSch, FRANSCH, ITALIAANSCH, SPAANSCH ENZ.

door ontwikkelde leeraren, uit de desbetreffende landen, die eene zuivere uitspraak vrij van dialect bezitten.

Om teleurstellingen te voorkomen, lette men vooral op het juiste adres Noordeinde 42b, boven maison Krul.

Heineken's Glazenwasscherij

STOOM JALOEZIEËN- en ROLLUIKENFABRIEK. :-

Fabriek v. Geschilderde GORDIJNEN

in meer dan 500 dessins. □ □ □

„Klenus“ Stofzuig-machine.

:-: HOF- EN RIJKSLEVERANCIERS. :-:

□ 'S-GRAVENHAGE. □

:-: KETTINGSTRAAT No. 6. :-:

TELEFOON 2478.

PERZISCH IMPORTHUIS LA HAYE.

NOORDEINDE 11. — Téléphone 6008.

Maison la plus aucienne et la plus importante de cette ville, dont les tapis d'Orient, importés directement et garantis authentiques, forment l'Unique Spécialité à l'exclusion de toute imitation.

Réparation des Tapis.

MARTON KULCSAR.

VEEVOEDER.

Eerste soort Kippenvoeder en Tarwe vermengd met Mais, Haver, enz. per H.L. f 4.— Voertarwe per H.L. f 4.50. Licht voer voor kippen in den loop, vermengd met tarwe, mais, haver enz. per H.L. f 2.60, vermengd met tarwe en roggemeel per 100 K.G. f 6.— Voerrogge per H.L. f 3.— Voerhaver per H.L. f 3.— Voermeel 40 kilo, per baal f 2.— Roggenvoerzemels per 100 K.G. f 4.— Bij 10 zakken tegelijk 10 cent per zak minder. Alles met inbegrip van zakken. Na ontvangst van postwissel is de verzending franco.

J. KLOEK,

GRONINGEN, Schuitemakersstraat No. 1.

Bezoekt Boeatan.

COMESTIBLES. — INDISCHE ARTIKELEN.

J. C. P. HOOGEVEEN.

Hofleverancier van H.M. de Koningin en H.M. de Koningin-Moeder.

FRED. HENDRIKLAAN 141. TELEFOON 4969.

ARCTOS, THEE EN KOFFIE.

Ook de natuurlijke historie is een der hoofdvaken, waaraan bijzonder veel zorg wordt besteed. Met de kennis der vreemde talen staat het lang niet zoo goed en dit vindt hij, ook met het oog op de zoo noodig later te lezen wetenschappelijk geneeskundige boekwerken, jammer.

Opvallend vindt schrijver het feit, dat 't meeren-deel der leerlingen van de Docter-Djawaschool vóór den algeheelen afloop hunner studiën, die instelling verlaat. Dit komt omdat — zooals boven gezegd is — de jongelieden op te jeugdigen leeftijd tot de instelling worden toegelaten.

Weliswaar hebben zij zich op de lagere school eenigszins verstandelijk ontwikkeld, maar het juiste besef tot het doen van een beroepskeuze hebben zij natuurlijk nog niet.

Daarom zou het z. i. beter zijn, wanneer tot de Docter-Djawaschool en tot de Rechtsschool alleen werden toegelaten zij, die, onverschillig van welk ras of nationaliteit, het einddiploma hadden gehaald van een Hoogere Burgerschool met driejar. cursus.

Dit zou ook het rassenverschil in Ned.-Indië opheffen en meer onderlinge waardeering aankweeken.

De uitkomsten van het onderwijs op de Rechtsschool zijn nog niet bekend, omdat die inrichting nog te kort bestaat, doch zij kan zeer zeker haar voordeel doen met hetgeen de praktijk op de Docter-Djawaschool heeft geleerd.

De Vorst van Koetei gedagvaard. — Volgens mededeelingen, voorkomende in de *Perniagaan* van 27 September 1910, no. 217, is de deurwaarder bij den Raad van Justitie te Soerabaja per stoomschip naar Koetei vertrokken, ten einde, krachtens eene beschikking van dien Raad, beslag te leggen op de bezittingen van den Vorst van Koetei, ter zake van diens schuld aan den Luitenant-Chinees ter hoofdplaats Bandjermassin, groot f 150.000.

De verhouding van den Chineeschen officier tot de Vorsten van Koetei is vroeger steeds van vriendschappelijke aard geweest, doch daarin schijnt aanmerkelijke verandering te zijn gekomen, met het gevolg, dat genoemde Luitenant-Chinees thans tot het nemen van ingrijpende maatregelen is overgegaan.

Het Inlandsch en Chineesch publiek slaat met veel belangstelling deze aangelegenheid gade, nieuwsgierig te weten, welke bestuursmaatregelen ten deze zullen worden genomen en of er pogingen zullen worden aangewend om het geschil op te lossen langs minnelijken weg.

Ook vraagt men zich af of de deurwaarder zal worden bijgestaan door een besturend ambtenaar, zooals gebruikelijk is.

Voor zekere consideratie bestaat ongetwijfeld aanleiding, in aanmerking genomen het feit, dat de Koeteische Vorsten steeds trouwe aanhangers van het Nederlandsch gezag zijn geweest.

De deurwaarder schijnt te rekenen op een geheime kwaadaardige actie van de zijde van Koetei en heeft zich in het belang zijner zelfverdediging van een revolver en andere wapens voorzien, aldus lezen wij in bovengenoemd blad.

Mildadigheid der vrouwen van de Javaansche hoofden te Magelang. — Te Magelang bestaat, volgens de *Perniagaan*, reeds eene vereeniging van Javaansche dames (vrouwen van hoofden), welke zich ten doel stelt vervaardiging van kleedingstukken, ten behoeve van de blinden te Mertojoedan.

Ook gaf die vereen. reeds herhaaldelijk blijken van hare nuttige werkzaamheid in het belang der armen, die de kleedingverstrekking op hoogen prijs stellen.

Het blad betreurt, dat te Magelang het Armhuis in zulk een slechten staat verkeert. Het vereischt belangrijke herstellingen, waarvoor men het geld niet bijeen heeft kunnen krijgen. Wel heeft men de beschikking gekregen over eene som van f 400, uit een toegestane en gehouden loterij, maar met zulk een klein bedrag is niet veel uit te richten.

Toch hoopt men, dat velen te Magelang zich nog geroepen zullen gevoelen dit armhuis te steunen en klinkenden bijstand zullen verleenen, waardoor aan het gebruikelijk gebedel op Zondag een einde zou kunnen komen.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Een bericht uit Tjilatjap. — In de *Perniagaan* is reeds herhaaldelijk gewezen op het minder correcte optreden van het inlandsch bestuur te Tjilatjap tegenover de Chinezen daar ter plaatse.

Een en ander heeft wel eenige verandering ten goede ten gevolge gehad, maar in de *Perniagaan* van 5 September 1910, no. 198, wordt den Patih van Tjilatjap toch nog aangeraden ambtshalve steeds plichtmatig op te treden en zich niet van de wijs te laten brengen door het komediespel van de hem ondergeschikte hoofden. Ook wordt hem aanbevolen zijn aandacht te schenken aan zekere wachthuizen in de nabijheid van de spoorbaan, waar hij niet alleen de politiehoofden, allen opium rookende, kan aantreffen, maar waar hij tevens veel werkloos volk kan vinden, slapende op banken.

Het aantal huizen van ontucht is, behalve het officieel bekende getal van 15, vrij aanzienlijk.

Ook meent het blad, dat het Europeesch en Inlandsch bestuur wel letten mag op en voorzieningen nemen met betrekking tot de speelhuizen, waarvan niet alleen Inlanders gebruik maken, doch ook 80% van de Chineesche bevolking en waaraan zelfs door jonge Chineesche maagden wordt deelgenomen.

Reis van Peking naar Taskend. — In Kansu, de afgelegenste der 18 provinciën van Groot-China en in vroegere tijden het gebied, waar de meeste papaveraanplantingen werden aangetroffen, is men thans aan den arbeid getogen, om, in navolging van de andere provinciën, het opiumgebruik onder de bevolking te bestrijden.

Wel was de prijs van het heulsap reeds sedert eenigen tijd aanmerkelijk gestegen, doch niettemin maken tal van lieden daarvan nog gebruik.

Thans zijn de opiumkitten gesloten.

De omvang, die het opiumbedrijf had aangenomen en de daaruit voortspuitende armoede der bevolking van de provincie, was aan allen wel bekend, doch het was geen gemakkelijke taak om iets anders voor dat bedrijf in de plaats te stellen.

Op advies van plantkundigen van de Landbouwschool, welke door het Chineesch bestuur is opgericht, zal men zulks thans beproeven door de cultuur van kapas, d. i. van katoen als vezelstof.

Bij het einde van de maand Februari 1910 werd de papaveraanplant in de provincie Kansu verboden, welk bevel door de besturende ambtenaren in alle steden en op tal van plaatsen werd aangeplakt.

De maand Februari werd daarvoor gekozen, omdat toen het jongste Tjapgoméfeest plaats had en de geheele bevolking dan op een uitstekende wijze de gelegenheid had van die publicatie kennis te nemen.

Die publicatie, die van den provincialen betaalmeester uitging, luidt als volgt:

„Dit geschrift wordt verspreid door den provincialen betaalmeester van Kansu, met het doel „het opiumgebruik in de toekomst te verbieden.

„Hoevele moeilijkheden toch heeft dit opiumgebruik voor de bevolking niet opgeleverd in den vorm van tijdsverlies, ziekte, armoede en verderf „van het familieleven.

„Hoevele malen heeft de Keizer het opiumgebruik niet reeds verboden, doch, ondanks de gegeven bevelen, blijft het opiumgif werken.

„Tijdens het jongste warme jaargetijde werd de „aanplant van papaver voor de toekomst reeds „verboden; thans bevelen de besturende ambtenaren, dat aan dat verbod op het einde van de „maand Februari van dit jaar voldaan moet zijn.

„Zulks wordt een ieder thans in herinnering „gebracht.

„Was de provincie Kansu, vóórdat de papaveraanplantingen bestonden, zulk een arm land als „tegenwoordig?

„En is de provincie, sedert de instelling van „het opiumbedrijf niet in armoede geraakt?

„Waarom kan de bevolking de cultuur van de „giftige papaver niet vervangen door de veel nuttiger aanplantingen van rijst, katoen, vruchten „en suikerriet?

„Van den Onderkoning van Szechuan (Soet- „joen) is het bericht ontvangen, dat de invoer „van opium in dat gebied verboden is en dat de „andere provinciën dat voorbeeld zullen volgen.

„Nu Kansu haar opium dus niet meer verkoo- „pen kan, vanwaar moet zij dan haar levenson- „derhoud halen? Vóórdat het verbod van het „opiumverbruik in werking trad, trok men daar- „uit jaarlijks twintig millioen thail, doch niette- „min was er geldgebrek.

„Vrijwillig en oprecht geven de autoriteiten deze „inkomsten prijs, omdat zij de bevolking willen „behoeden voor het gevaar, hetwelk in het opium- „gebruik gelegen is en opdat geheel China een „krachtig rijk worde.

„Daarom bewoners van Kansu zoek geen be- „trekkelijk kleine winst en vergeet het groote ge- „vaar niet!

„Bedenk, dat gij, ingeval van honger, uw buik „niet met opium kunt vullen en dat, bij gebruik „van opium, honger u steeds zal bedreigen.

„Volgt daarom de bevelen des Keizers behoer- „lijk op, opdat u geluk moge deelachtig zijn en „de vloek des Allerhoogsten u niet moge treffen!

„Neem dezen goeden raad aan en vernietig „spoedig de papaveraanplant met wortel en al.

„De ambtenaren hebben last ontvangen een en „ander streng na te gaan, terwijl de overtreders „van het verbod zullen worden gestraft en hun „aanplant vernietigd.

„Van den inhoud dezer publicatie is aan alle „provinciale besturen kennis gegeven.

„Gehoorzaamt en volgt de gegeven bevelen op.”

De katoen-cultuur in China. — Volgens mededeelingen in de *Pewarta Soerabaja* van 13 September j.l. no. 208, is het tijdstip voor Groot-China, om de katoencultuur te ontwikkelen, bijzonder gunstig, vooral nu Amerika bijna geen katoen uitvoert en dat artikel uit Engelsch-Indië veel naar Europa wordt verscheept.

Ook laat het zich aanzien, dat de katoenprijzen niet op zoodanige wijze zullen dalen, zooals vroeger wel heeft plaats gehad. De grond van Groot-China is bijzonder voor de katoencultuur geschikt.

Een goed beheerde katoenonderneming kan in de gegeven omstandigheden een goudmijn zijn. De werklonen zijn niet hoog.

Zijn er geen Ned.-Indische Chineezen, die zoo iets aandurven? vraagt het blad.

Nieuwe spoorweg in China. Naar de *Ostasiatische Lloyd* meldt, is den 28en September het eerste deel van de Hankon-Kanton Spoorweg geopend. Het is ongeveer

15 K.M. lang, heeft Europeesch normaalspoor en werd door notabelen van de provincie Hoe-nan, onder leiding van een in Amerika opgeleiden Chineesch ingenieur, gebouwd. Aan den bouw van de rest van den spoorweg wordt ijverig gewerkt en men hoopt in 1911 het gedeelte van Chang-sha naar Tsjoeh-chou klaar en in exploitatie te hebben. De spoorweg, die de Britsche kolonie Hongkong met Kanton verbindt, is den 2en October feestelijk voor het verkeer opengesteld.

Van Vreemde Koloniën.

Vrouwelijke medici in Engelsch-Indië.

In Engelsch-Indië wordt thans, als overal elders in Azië, meer dan te voren aandacht geschonken aan de opvoeding der vrouw. Men heeft er ook ingezien, dat de vrouw daar in een maatschappij, waar nog een scherpe afscheiding bestaat tusschen beide geslachten, goede diensten als geneeskundige kan bewijzen, inzonderheid wanneer zij zelve tot de dochteren des lands behoort.

Met het oog op de bezwaren, welke aan co-educatie voor de meeste vrouwen in Engelsch-Indië zouden zijn verbonden, is reeds eenige jaren geleden te Ladhiana eene geneeskundige school voor inlandsche vrouwen geopend. Hier worden uitsluitend vrouwelijke studenten en wel voorloopig alleen zij, die den christelijken godsdienst belijden, toegelaten. Zij ontvangen onderricht van vrouwelijke leeraars en in een aan de school verbonden hospitaal voor vrouwen. Zij moeten echter voor het examen zich vervoegen tot de gouvernements-geneeskundige school te Lahore en ontvangen het gouvernements-diploma op dezelfde voorwaarden als de mannelijke studenten.

Aan de school zijn 6 leerzusters, geneeskundigen, verbonden, terwijl thans 28 leerlingen zijn ingeschreven.

Op verzoek van 't bestuur der kolonie zullen voortaan ook niet-Christen-leerlingen op de school worden toegelaten, maar van allen zal geëischt worden, dat zij volmaakt met de Engelsche taal vertrouwd en ook in andere opzichten goed onderlegd zijn.

Thans kunnen de leerlingen dezer school nog slechts toegelaten worden tot het examen voor „sub-assistant-surgeon”, maar de hogeschool van den Pundjab heeft er in toegestemd, in overweging te nemen, of de school als filiaal der hogeschool kan worden beschouwd, mits de staf van het onderwijzend personeel tot acht wordt opgevoerd, en goede laboratoria aan de school worden verbonden.

Hiervoor wordt een bedrag van 150000 roepjen noodig geacht, waartoe als steeds in Engelsche koloniën voor zulk soort van zaken het geval is, een beroep gedaan wordt op het particulier initiatief. In de Engelsche koloniën schijnt men beter dan in onze koloniën, waar alles van het bestuur verwacht wordt, de kunst te verstaan het particulier initiatief wakker te schudden en tot deelneming aan of het op touw zetten van allerlei nuttige instellingen op te wekken.

De Turken in Arabië.

De Al Ahram van Kairo bevatte eenige interessante mededeelingen betreffende de militaire operatiën, die door den sjerif van Mekka, Hoesein pasja, werden ondernomen tegen Nedsjd, in welk gebied, gelijk men weet, twee voornamen hoofden, Ibn Rasjid en Ibn Saeed, welke laatste over een groot deel van Nedsjd het bestuur voert, elkander voortdurend de macht betwisten, tengevolge waarvan daar voortdurend onrust heerscht.

Hoesein pasja beschikte over eene macht van meer dan 20000 man, samengesteld uit contingenten van verschillende stammen uit den omtrek van Mekka, en verder gelegen streken.

Met eene afdeeling van 5000 man tot Koerma opgerukt, wachtte hij daar de komst der contingenten af van verschillende stammen, wier hulp hij had ingeroepen. Aan dit verzoek werd gereedelijk gevolg gegeven, zoodat Hoesein pasja met 15000 man van Koerma kon optrekken naar Sjara, op eenigen afstand gelegen van Kosaim, eene plaats, die juist weder door Ibn Saeed werd bedreigd. Te Sjara voegden zich 5000 man, die Ibn Rasjid te zijner beschikking stelde, bij zijne macht, waarmede hij toen tot ontzet van Kosaim oprukte.

Ibn Saeed, die van deze troepenbeweging kennis kreeg, ging met een deel van zijne voor Kosaim gelegerde macht den sjerif van Mekka tegemoet, die hem echter op enkele uren afstands van Kosaim een gevoelige nederlaag toebrengt.

De Al Ahram zegt, dat de verovering van Nedsjd deel uitmaakt van een algemeen plan der Turksche regeering, om de eindelijke pacificatie van Arabië te verkrijgen, waartoe de ontwapening der verschillende stammen een eerste vereischte is.

Terwijl de sjerif van Mekka tegen Nedsjd opereerde, was generaal Nadhim pasja belast met de taak der pacificatie van de provinciën Bagdad, Mosoel en Diarbekir, en leidde generaal Sami pasja de opera-

tiën in Hawran. Zoodra laatstgenoemde de hem aangewezen streek tot onderwerping zou hebben gebracht, lag het in de bedoeling, dat hij zich met zijne troepen bij de macht van den sjerif van Mekka zou aansluiten, om dezen te steunen bij zijne operatiën in Hedjas en andere deelen van Arabië.

De justitie in de Fransche koloniën.

Aan den Franschen Senaat is door de ministers van koloniën en justitie een wetsontwerp ter goedkeuring aangeboden, betreffende de justitie in de Fransche koloniën.

Bij dit wetsontwerp wordt de koloniale rechtspraak gebracht onder het ressort van den minister van koloniën.

In alle koloniën wordt de rechtspraak in eerste instantie aan een alleen-zittend rechter toevertrouwd terwijl in alle zaken ten aanzien waarvan beroep is toegelaten de beslissing in appèl in handen van een uit drie leden samengestelde rechtbank wordt gelegd.

De eischen waaraan de rechterlijke ambtenaren in de koloniën moeten voldoen zijn in de eerste plaats dezelfde als die, welke aan de ambtenaren van de rechterlijke macht in het moederland worden gesteld. Bovendien zullen de kandidaten voor de koloniale magistratuur blijk moeten geven van hunne kennis der algemeene beginselen van bestuur en wetgeving voor de koloniën.

Van het examen zijn vrijgesteld en rechtstreeks benoembaar bij de rechterlijke macht in de koloniën de leerlingen van de koloniale school, die den cursus voor de magistratuur met goeden uitslag hebben gevolgd; de leden van het parket, zooals dat thans is samengesteld, mits zij minstens drie jaren in de koloniën hebben vertoefd; gewezen leden der rechterlijke macht in de koloniën, doch wat dezen betreft, indien zij te voren minder dan drie jaren dienst hebben verricht, slechts in eene met de vroeger door hen bekleede gelijkstaande betrekking; en de advocaten en procureurs in de koloniën, mits dezen gedurende tien jaren hun beroep in de koloniën hebben uitgeoefend.

Voor de leerlingen der koloniale school als voren bedoeld is de helft der beschikbare plaatsen gereserveerd.

INGEZONDEN.

Batavia, 2 Nov. 1910.

Geachte Collega,

Door den heer Maurits Wagenvoort is in de Oprechte Haarlemsche Courant de Nederlandsch-Indische pers op felle wijze aangevallen.

De heer Maurits Wagenvoort richtte zich voornamelijk tegen mij, daarbij verzuimende mij zijne artikelen toe te zenden, zoodat ik ze eerst las nadat in de Volksvertegenwoordiging mijn naam en mijn werk ter sprake kwamen in voor mij ongunstigen zin. Juist om dit laatste, en bij de onmogelijkheid, waarin een Indisch journalist verkeert om zich tegen zulke ataques afdoende te verdedigen, zoo de Nederlandsche pers hem haar steun onthoudt, kom ik U met ernstigen aandrang verzoeken mij gelegenheid tot verweer te bieden in Uw blad. Men spreekt veel over den „toon" der Indische bladen..... een dergelijk verzoek Uwerzijds aan een van ons zou zonder twijfel aanstonds worden ingewilligd. Laat ik hopen, dat Uwe collegialiteit niet minder is dan Uw gevoel voor recht.

Hoogachtend, met collegialen groet,

K. WYBRANDS,

Hoofdredacteur van Het Nieuws v. d. Dag voor N.-Indië.

Uit de bijgevoegde brochure „The Tramp at Home", overgedrukt uit het Nieuws v/d Dag v. N.-I., van 2 Nov. j.l., waarin de heer K. W. zich zelf en de Indische pers verdedigt, nemen wij, aan zijn verzoek gehoor gevend, de volgende welsprekende parabel, waarmede hij zijn betoog eindigt, Red.-Com.

„De landhoeve „Insulinde" ligt aan den grooten weg, slechts door een sloot en een heg daarvan gescheiden, die gemakkelijk genoeg te overschrijden zijn. Intendanten voeren het beheer er over, en een zeker aantal waakhonden past op de landloopers. Het grimmelt op dien weg van vagabondeerende zwervers, nagenoeg zonder uitzondering lui, die betere dagen hebben gekend, en met letterkundige aspiraties. Het schrijven kunnen zij geen van allen laten. Sommigen zijn zalvend van gebaar, witgelokt, plus ou moins geschoren, en hun gerafelde jas is deftig van snit. Blikken-dominés van de groote route, leven zij van-dag-tot-dag, zij zijn vervelend, maar niet gevaarlijk. De waakhonden, speelsch, hapten nauwelijks naar hun kuitzen.

Sommigen zijn vroolijk en welgemoed; zij zingen en dansen, maken muziek op mond-orgeltjes, schrij-

ven nonsens over Atjeh, en halen vrij wat centen op. De meest barsche bulldog van „Insulinde" kwispelt met den staart, als deze montere tramps komen aanzetten; voor hen is er altijd eene plaats in de schuur, een kan bier, een homp brood-met-kaas.

Doeh zie ginds dat magere individu komen aansluipen. Hij is van het zeer verdachte soort landloopers dat werk vraagt — en het of niet, of niet goed doet. Hij wil gaarne lang blijven, hij vleit den intendant, smeert den knechts honig om den mond, en vertelt kwaad van de andere boerderijen, waar het — zegt hij — lang zoo geregeld niet toegaat als op „Insulinde." Een tijd lang handhaaft hij zich, hi gluipt hier en daar wat rond, neust den boel af, wil bij het karnen helpen, en kan geen wei van room onderscheiden... Men duldt hem, evenwel.

Slechts de honden hebben het al aanstonds niet op den sinjeur begrepen. Zij schieten steeds uit, als hij voorbijkomt, en zijne pogingen tot vriendelijkheid en toenadering wekken slechts gegrom, en het vertoonen van diverse zeer suffisante tandenrijen.

Dus besluit de tramp om maar heen te gaan. Zoodra hij de sloot over is, smijt hij met steenen naar de waakzame, onomkoopbare dieren, die hem in de gaten hadden, tergt en beschimpt ze en tracht ten laatste den pachtër te overtuigen: dat die eene nijdigheid daar dol is: „niet toerekenbaar!" en noodzakelijk een pil No. 11 moet hebben.

Dan sjokt hij, met zijn teenen door zijn laarzen, weer verder langs den stoffigen weg, naar „Peru" of naar „Finland", altijd op schobberdebonk, altijd bang, dat de ketting van Nero of Bob op een voor hem ongelegen tijdstip breken zal....."

K. W.

Oost- en West-Indisch Literatuur-overzicht.

Een Overzee-Instituut te Amsterdam.

Bij de uitgevers J. Noorduyt & Zn. te Groningen verscheen dezer dagen een brochure onder bovenstaanden titel van den heer O. Kamerlingh Onnes. Het doel van den schrijver is hierin een betoog te leveren, dat Nederland met zijne overzeesche handelsbelangen in alle landen, niet alleen behoefte heeft aan een Koloniaal Instituut, hetwelk nu voornamelijk, dank zij het initiatief van den heer J. T. Cremer, in Amsterdam zal tot stand komen, doch aan een Overzee-Instituut. Hiermede bedoelt de heer Onnes een instituut, waarin naast onze koloniën, ook aan andere overzeesche landen, waarmede Nederland handelsbetrekkingen onderhoudt, dan wel aangeknoopt of uitgebreid kunnen worden, een min of meer belangrijke plaats zal worden ingeruimd.

De taak van een dergelijk Instituut zou, dit ziet de heer O. wel in, zoo uitgebreid en de kosten zoo hoog worden, dat de stichting zich niet voor het particulier initiatief zou leenen. Een dergelijke stichting zou staatszaak moeten zijn.

Intusschen is het Koloniaal Instituut te Amsterdam reeds opgericht. De statuten der vereniging „Het Koloniaal Instituut" werden in de Staatscourant van 7 October opgenomen. Eene Memorie over de wording en het doel der Vereeniging is mede verschenen (zie ons vorig weekblad). De oprichters der vereeniging, wier initiatief alle hulde verdient, zullen door de brochure van den heer K. O. van hun vast plan niet afgebracht worden.

Men moet het dan ook met de redactie van De Indische Mercur, aan welk orgaan het bovenstaande is ontleend, volkomen eens zijn, dat inderdaad in de eerste plaats een Koloniaal Instituut te Amsterdam zeer gewenscht is; deze stichting belooft, op den voet, als bij de Statuten omschreven, van zeer wijde strekking te worden. Is eenmaal dat Instituut gevestigd, en blijkt het op den duur wenschelijk ook aan andere overzeesche landen een kleine plaats in te ruimen, bijv. door wisselende tentoonstellingen, dan zullen de bestuurders van het Koloniaal Instituut dit wel in overweging willen nemen. In de eerste en voornaamste plaats wordt echter aan de belangen van onze Koloniën gedacht.

Kaart van de expeditiën Lorentz.

Als Bulletin No. 64 (6e Bulletin der Zuid-Nieuw-Guinea-Expeditie 1909-1910) heeft de Maatschappij ter bevordering van het Natuurkundig Onderzoek der Nederlandsche koloniën, in het licht gegeven eene Overzichtskaart (schaal 1:200.000) der expeditie naar Centraal Nieuw-Guinea van 1907 en 1909-1910, onder leiding van Mr. H. A. Lorentz. Deze kaart is vervaardigd door den heer J. W. van Nouhuys, en vergezeld van eene toelichting door denzelfden.

Een gunstige beschikking van het bestuur van genoemde Maatschappij heeft het mogelijk gemaakt, deze hoogstbelangrijke kaart ook ter beschikking te stellen der leden van het Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap.

TELEFOON No. 9540y.

ATELIER D'ART

— PORTRAITS EN PEINTURE ET
— EN SCULPTURE (BAS RELIEFS)

SPECIALITÉ EN AQUARELLES ET PASTELS
— TRAVAUX D'ART FINS

FRANS W. A. TEUNISSEN

MAISON DE PREMIER ORDRE

LA HAYE

SMIDSWATER 21A

W. P. de Bock

Piet Heinstraat 71-73, hoek - - - -
Barentszstraat

TELEF. 1769.

—:— JAN JAARSMA HAARDEN. —:—

Goosen & Swagerman.

DEN HAAG, Boekhorststr. 149.

DEN BOSCH, Vughterstr. 17.

VLEUGELS, PIANO'S, INGEBOUWDE PIANO'S — ORGELS. —

VERHUUR-

PIANO'S van f 5.— p.m. of f 50.— p. j. af.

VLEUGELS van f 8.— p.m. of f 80.— p. j. af.

SPECIALE INRICHTING VOOR HET GEREEDMAKEN VOOR DE TROPEN.

PIERRE SCHREINER

- ZOUTMANSTRAAT 18-20-22 -

TELEFOON 1864 — DEN HAAG

—:— AMEUBLEMENTEN. —:—

MAGAZIJN INSULINDE

62 SPUISTRAAT

TELEFOON 3687. -0- DEN HAAG.

Beslist GOEDKOOPST en SOLIEDST ADRES voor Dames-, Heeren- en Kinder-Ondergoederen. Onze prijzen zijn VER BENEDEN elke concurrentie.

SPECIAAL INGERICHT voor Indische Families.

Brengt een BEZOEK aan de
Sint Nicolaas-Uitstalling

—:— van BOEATAN —:—

Heulstraat 19, DEN HAAG.

Een biographie van Generaal van Geen.

Jhr. F. M. L. van Geen heeft een uitvoerige levensbeschrijving van zijn overgrootvader, Generaal J. J. baron van Geen, het licht doen zien ('s-Gravenhage, Blankwaardt & Schoonhoven), waarop dezerzijds gaarne de aandacht gevestigd wordt, wijl de Generaal een belangrijke rol heeft gespeeld ook in de Indische krijgsgeschiedenis.

Na een schitterende militaire loopbaan in Nederland, vertrok van Geen, als kolonel, op verzoek in April 1821 naar Indië en werd daar tot commandant der infanterie en cavalerie benoemd. In deze functie maakte hij een inspectie-reis over Java, terwijl hem in November 1824 het bevel over eene expeditie naar Celebes werd opgedragen. Terstond na het einde van de expeditie vertrok v. G. naar Java, waar de opstand van Dipa Negara was uitgebroken en onderscheidde hij zich ook daar in hooge mate, en werd, na tot luitenant-generaal bevorderd te zijn, in Mei 1827 naar Nederland teruggeroepen. Op eigen verzoek vertrok hij in Augustus van dat jaar naar het oorlogsterrein terug en ging in Juni 1828 opnieuw naar Holland, waar hij nog geruimen tijd in actieven dienst bleef. Generaal van Geen, die den 1 Sept. 1773 te Gent was geboren, overleed 18 Nov. 1846 op Veldzigt bij Rijswijk.

Wij deelden deze enkele feiten uit het roemrijke leven van Generaal Van Geen mede, ten einde belangstelling op te wekken voor bovengenoemd werk, dat een voorwoord bevat van Prof. Dr. F. J. L. Krämer.

Indisch Militair Tijdschrift. Afl. 10. 1910.

De kapitein J. C. Pabst schrijft in deze afl. nogmaals over Java's weervermogen tegen een buitenlandschen vijand; het groote verschil tusschen zijn opvattingen ten deze en die van overste Hering bijv. (zie Ind. Gids, 1910, Afl. 7) is, dat kapitein Pabst aan de hand der krijgsgeschiedenis meent te kunnen aantoonen, dat de zgn. groote oorlog wél, en de guerilla alleen nooit kans op eene gunstige beslissing oplevert. Alleen de praktijk kan uitwijzen, welke zienswijze de juiste is, hetgeen niettemin belet dat men geneigd is zich aan de zijde van kapitein Pabst te scharen, wanneer deze, sprekende over den Transvaal-oorlog, o.m. zegt: „De geestdrift was bij de Boeren, over het geheel genomen, al niet bijzonder groot, en deze vochten voor hun eigen zaak, terwijl in een oorlog met een buitenlandschen vijand de Inlandsche militairen niet strijden voor een zuiver nationale zaak en evenmin begrijpen zullen, dat die oorlog ook in hun belang gevoeld wordt.

Overigens bevat dit Nr. de volgende opstellen: Losse schetsen uit een leven te velde, door J. van Gessler Verschuier; No. 2, nachtelijke beschietingen. (In dit artikel verdedigt de schrijver geenszins een wreed optreden onzer troepen op Atjeh, doch kan evenmin goedkeuren de sentimentele humaniteit, zooals die door sommigen in Nederland wordt voorgestaan). — Een kort woord over de Siat der Vesting-Artillerie, door H. Kerremans. — Schietvoorschrift en practijk. — Het gebruik der Artillerie naar Fransche inzichten, door J. C. G. Kraft. — De bewapening der Infanterie, door A. J. Gooszen. — Aanspaffing van officiersdienstrijpaarden. — Schietuitkomsten te Bendoel. — De voeding in verband met de beri-beri. — Van vreemde legers. — Uit de pers: Jonge jagers. — Over de verdediging van Nederlandsch-Indië. — Overzicht van eenige tijdschriften, enz.

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.

Inhoud van afl. 5, deel 50: Uit de Verslagen van den Geneeskundigen dienst. Bacillaire dysenterie te Magelang, door dr. F. H. Hehewerth. — Vaccinatie tegen cholera, door dr. A. H. Nijland. — Eene ziekte-geschiedenis op psychiatrisch gebied, door dr. A. J. Salm. — Hoornvlieszweren na pokken, door dr. C. H. A. Westhoff. — Over de subcutane zoutinfusie bij de cholera, door A. J. Duymaer van Twist. — Nog eens de creoline-proef, door F. Hogewind. — Over creoline en cholera, door E. W. Kreuzwendedich von dem Borne. — Boekaankondiging: Beknopt leerboek der verloskunde, door K. de Snoo. — Over het nucleïne-gehalte van menschelek voedsel, en vooral van Indische versnaperingen, door G. J. Jebbink.

Weekblad voor Indië. No. 27.

Inhoud: Doeltreffende straffen voor misdadigers, door M. van Geuns. — Opwinding en overdrijving, door P. — De Tjandilima-leiding bij Modjokerto (met foto's), door P. — De leenvorstin van Tanette (met een foto). — Een decoratie (uitreiking van de Militaire Willemsorde aan onderluitenant Elders (met foto). — Boeken uit Indië (bespreking door Corry Verbruggen van: De diepe stroomingen, door J. E. Jasper en Onderwerpen, door Mevr. M. C. Kooy — van Zeggelen). — Indisch natuurleven VII. Uit het

land van het Sneeuwgebergte, door A. J. Koens. — Met een auto door Zuid-Celebes. Naar een reisverhaal van J. F. Holman Jr., door W. J. v/d Leemkolk (vervolg). — Herinneringen van een „oud-gast“ (vervolg). — De Paupers. Roman uit de Indo-Europesche samenleving, door Victor Ido (verv.). — Javaansche sage, door Ganesa.

De Indische Mercur.

No. 46 van „De Indische Mercur“ wordt geopend met een uitvoerige bespreking der eenige dagen geleden verschenen „Memorie over de wording en het doel der Vereeniging Koloniaal Instituut“. Met de plannen dier Vereeniging betoont de Mercur-redactie zich hoogelijk ingenomen.

Verder bevat dit Mercur-no. o. m. nog de volgende bijdragen:

Suiker- en waterbepaling in ampas, door H. C. Prinsen Geerligts. — De stamkanker van de Robustanen Quillou-koffie. — De begroting van Suriname voor 1911. — De boonenhandel van Mandsjoerije. — Het wetsontwerp op de Naamlooze Vennootschap (vervolg). — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. Enz.

Ten slotte zij gewezen op No. 47 van den loopenden jaargang van „Buiten“, waarin weder eene populaire en geïllustreerde beschrijving voorkomt van „Bataviasche vruchten“, speciaal is nu de Papaja aan de beurt.

MEDEDEELINGEN.

Van het Dagel. Bestuur der Vereeniging:

CONCEPT-NOTULEN.

Hoofdbestuursvergadering gehouden te 's-Gravenhage op Zaterdag 26 November 1910, des namiddags ten 2½ ure, Heulstraat 17.

Volgens presentielijst zijn aanwezig de heeren: M. B. Rost van Tonningen, Voorzitter; A. B. J. Prakken, Onder-Voorzitter; A. A. C. Harting, Penningmeester; E. van Assen, Secretaris; Mevrouw J. E. van Oeveren—Van Schaik, Utrecht; Th. Almerod, Amsterdam; Th. J. A. van Zijll de Jong, Zutphen; F. E. Luitjes, Nijmegen; J. H. Calmeijer, Apeldoorn; J. C. van Reijn, Breda; Mevrouw Ten Bosch—Bosscher, Den Haag; L. A. H. Lamie, Arnhem; T. Gerdes Oosterbeek, Apeldoorn, Z. G. Ph. Marcella, Rotterdam; Prof. Mr. J. E. Heeres, Leiden. De heer Mr. H. Smeenge (Amsterdam) was afwezig.

De voorzitter opent de vergadering en heet alle aanwezigen welkom in deze, door hem voor de eerste maal gepresideerde hoofdbestuursvergadering.

Hij benut deze gelegenheid tevens om' zijn dank uit te spreken voor de hem gegeven opdracht als voorzitter dezer vereeniging en hoopt, dat hij aan het geschonken vertrouwen zal kunnen beantwoorden.

Hij rekent daarbij op den steun, niet alleen van het Hoofdbestuur en van de afdelingsbesturen, maar ook op dien van de leden, ten einde te geraken tot den vereischten bloei van „Oost en West“ en te kunnen voldoen aan het doel, zooals in art. 3 der Statuten is omschreven.

Reeds nu heeft hij kunnen waarnemen, hoe alle werkzaamheden met groote toewijding worden vervuld, maar ook tevens dat het nuttige werk der Vereeniging buiten af dikwijls slecht wordt begrepen door zooveel, waaronder niet het minst door hen, die aan Indië hun welstand hebben te danken en toch ons hunne medewerking onthouden.

Aangezien de omvang dier werkzaamheden in belangrijke mate is toegenomen, zijn ook de uitgaven gestegen, en wel op zoodanige wijze, dat het bestuur reeds het vorig jaar in de verplichting is gekomen, om, wilde het aan de gestelde eischen voldoen, subsidie te vragen aan de Regeering en voor het jaar 1911 zelfs tot een hooger bedrag.

Zooals bekend is, werd in het Voorloopig verslag omtrent de Begroting van Nederlandsch-Indië voor het jaar 1911 de vraag gesteld welke resultaten het verlenen van de subsidie aan de vereeniging Oost en West had opgeleverd en of toezicht gehouden werd op de wijze waarop die gelden werden besteed hetgeen aan den voorzitter aanleiding geeft den leden in herinnering te brengen, hetgeen ten deze werd neergelegd in de Memorie van Antwoord aan Zijne Excellentie den Minister van Koloniën en gezegd in het terzake gevoerde debat *) bij de behandeling van de Indische Begroting voor het volgende jaar.

Daaruit blijkt ten duidelijkste, dat de Regeering en ook de Volksvertegenwoordiging onze vereeniging gunstig gezind is en dat wij, tot op zekere hoogte althans, en binnen zekere grenzen, vermoedelijk op meerdere subsidie zullen kunnen rekenen.

Die subsidie heeft zonder twijfel actueel nut, maar

*) Daarbij was het opgefallen, dat van de afdeling „Informatiebureau“ onzer Vereeniging was gesproken als van een „arbeidsbeurs“ een bedrijf, dat wij ons nimmer hebben voorgesteld uit te oefenen, waar het slechts ons doel is raad en voorlichting te geven aan allen, die een werkring, hetzij een ambtelijken, hetzij een particulieren, in de beide Indiëen zoeken.

toch wil het hem, voorzitter, voorkomen, dat moet worden gestuurd in eene richting, die de vereeniging geheel vrij maakt.

Wel is waar stelt de Regeering, niettegenstaande den gegeven geldelijken steun, geen enkelen eisch aan de vereeniging; omdat zij uit de mededeelingen in ons orgaan, al zijn die van verschillende strekking, bemerkt, dat het Koloniaal Weekblad op politiek gebied neutraal is en aan niemand aanstoot geeft.

Niettemin wordt door zulk eene subsidie toch een verhouding geboren, die vroegere onafhankelijkheid aan zekere banden zou kunnen leggen.

Neemt men bovendien in aanmerking dat het bedrag der gezamenlijke contributies van de vereeniging voor het jaar 1910 is berekend op f 4767.— waarvan f 2527.— ten behoeve van het Hoofdbestuur en dat de subsidie der Regeering f 3000.— bedraagt, zoo wil het hem, voorzitter, voorkomen dat een dergelijke verhouding niet normaal is en dat daarin alleen verandering zal zijn te brengen door toename van leden en zoo mogelijk ook, zij het dan ook ten deele, door verhooging der contributies, waartoe door hem straks een voorstel zal worden gedaan en waarvoor hij thans reeds den steun der vergadering inroept.

De notulen der vorige vergadering, voorkomende in het Koloniaal Weekblad van 14 Juli 1910 No. 28, geven geen aanleiding tot opmerkingen en worden mitsdien goedgekeurd.

Thans is, met betrekking tot de te behandelen onderwerpen, aan de orde.

I. Mededeelingen ten aanzien van het Informatiebureau.

Tot op heden werd in het jaarl 1910 aan 300 personen, die inlichtingen kwamen vragen voor betrekkingen in Ned.-Indië, raad en voorlichting verstrekt, waarvan 240 schriftelijke en 50 mondelinge.

Het blijkt dus wel, dat die instelling in een gevoelde behoefte voorziet.

Verschillende personen, die door het bureau eene positie wisten te veroveren, waaronder ook een enkele voor den Staatsdienst, erkenden schriftelijk hun dank aan de onbaatzuchtige bemoeiingen onzer vereeniging, hetgeen zeker niet zal nalaten ons streven in ruimer kring bekend te maken.

In het belang der Regeering stond ons orgaan open voor al de oproepingen die gedaan werden ter vervulling van verschillende functiën in de beiden Indië en droeg het Informatiebureau op die wijze bij om aan die oproepingen openbaarheid te geven.

Het in dit jaar door dat bureau uitgegeven werkje „Onze West“ werd met hulp van de Regeering verspreid op de scholen in Nederland en voldeed goed, hetgeen onder meer bleek uit tal van aanvragen om toezending die door verschillende gemeentebesturen in het belang eener aanvulling hunner schoolbibliotheken tot ons werden gericht.

Tegen het op de algemeene vergadering van 9 Juli 1910 gedaan verzoek om de prijs te stellen op f 0.12½ per exemplaar, bestaat geen bezwaar, waarvan aan die besturen schriftelijk kennis zal worden gegeven.

De verzendingskosten zijn onder dat bedrag begrepen.

Tevens zal aan de afdelingsbesturen een opgave worden gevraagd van het aantal exemplaren, hetwelk zij noodig hebben.

Werkjes over de werkring van den Ingenieur, geneeskundigen dienst en bij de suikercultuur zijn thans in bewerking en zullen zoo spoedig mogelijk in druk worden uitgegeven.

Daarna zullen dergelijke boekjes ook worden uitgegeven voor hen, die in de Indië een werkring zoeken bij de Rechterlijke macht, bij het onderwijs, credietwezen, kadaster, enz.

II. Verschillende lichamen en instellingen gaven duidelijk blijken van hun wensch om met ons samen te werken.

Zoo had het uitvoerend comité der Groene Kruis jubileum-tentoonstelling in de maand November 1909 in haar rondzendbrief den wensch te kennen gegeven, dat ook de koloniën op deze tentoonstelling vertegenwoordigd zouden zijn, opdat de bewoners van 't moederland in de gelegenheid zouden zijn te zien wat er op het gebied van verpleging van den Inlander nog ontbreekt en daarvoor onze samenwerking ingeroepen.

Aangezien deze geheel lag op den weg der vereeniging, werd de heer J. Fock, gep. Dirig. Officier van Gezondheid eerste klasse in Nederl.-Indië door ons uitgenoodigd om onze vereeniging op dat congres te vertegenwoordigen, aan welk verzoek door Z. H. Ed. G. bereidwillig werd voldaan.

Door welwillend de regeling van verschillende aangelegenheden op zich te nemen, heeft de heer Fock zich bijzonder verdienstelijk gemaakt voor de vereeniging, waarvoor hem hier openlijk dank wordt gebracht.

Ook op de Huisvlijtentoonstelling, welke van 12 Juli tot 30 September 1910 te Scheveningen, door den Volksbond, onder Eere-Voorzitterschap van Z. K. H. den Prins der Nederlanden, werd gehouden, werd de noodige ruimte beschikbaar gesteld voor een Koloniale afdeling, voor welke inrichting de Algemeene Commissie voor die tentoonstelling onze medewerking had verzocht.

Daartoe aangezocht werd een commissie gevormd bestaande uit de navolgende dames en heeren, n.l.: L. J. C. van Es, voorzitter; mevr. N. v. Zuijlen—Tromp, onder-voorzitster; mevrouw J. Zilcken van Baak, Secretaresse; A. Charlois, penningmeester; mevrouw C. A. Rose—Molewater; Dr. H. van Cappele; H. R. du Mosch; H. van der Mandere en Raden Mas Noto Soeroto.

De wijze waarop die commissie hare taak heeft opgevat en de Vereeniging „Oost en West” heeft vertegenwoordigd, is boven onzen lof verheven en openlijk wordt haar daarvoor onze oprechte dank gebracht, zoo ook nog aan mevrouw N. van Zuijlen—Tromp, die door hare voordracht over de kunstnijverheid in Ned.-Indië zooveel bijdroeg tot vermeerdering der kennis van onze Oost-Indische bezittingen en haar gehoor steeds wist te boeien.

Bij brief van 12 Augustus 1910 richtte het bestuur van het Genootschap van Leeraren van Nederlandsche gymnasia tot ons bestuur de uitnodiging, om ons te doen vertegenwoordigen op de Algemeene Vergadering van het Genootschap op 25 Augustus 1910, welke te Den Haag werd gehouden.

De voorzitter verklaarde zich bereid persoonlijk die vergadering bij te wonen, waarop door professor Niermijer een voordracht werd gehouden over de vraag: „Wat kan het gymnasium voor Indië doen?”

De strekking dier voordracht was om het onder-richt in de klassieke talen op de gymnasia in te krimpen in het belang van het onderwijs in de Aardrijkskunde en geschiedenis van Ned.-Indië en dit op meer breeden grondslag te brengen.

III. Ten aanzien van de Indische jongelieden, die in Nederland de studies volgen en hunne opvoeding trachten te voltooien, deelt de voorzitter mede, dat de bemoeienis der Studie-Commissie onzer vereeniging zich uitstrekt over twee jongelieden van West-Indische afkomst, waarvan één studeert aan de Technische Hoogeschool te Delft en de andere aan de Hoogeschool te Leiden.

Voorts studeeren nog een 25-tal Inlandsche jongelieden aan verschillende instellingen van onderwijs.

Voor één dier jongelingen had de vereeniging gelegenheid zijne financiële aangelegenheden te behartigen en daarvoor tot op heden een bedrag bijeen te brengen van f 444.50, hetwelk ter beschikking van het afdelingsbestuur te Arnhem is gesteld, dat ten deze het initiatief nam.

IV. In de jaarlijksche Algemeene Vergadering van 9 Juli 1910 te Den Haag gehouden, werd reeds medegedeeld, dat het Hoofdbestuur doende was om weder eene afdeling van onze vereeniging te Groningen op te richten.

Thans heeft de heer H. A. Kooy, kapitein van den Generalen Staf in Ned.-Indië met verlof, zich bereid verklaard belangloos te Groningen een Causerie met lichtbeelden over Ned.-Indië te houden, welke gelegenheid het Dagelijksch Bestuur heeft aangegrepen om de totstandkoming dier afdeling zooveel mogelijk te bevorderen.

Aangezien dit aanbod te Groningen in goede aarde is gevallen, bestaat er wellicht kans dat de afdeling tot stand komt.

Zekerheid daaromtrent bestaat er echter niet.

V. Waar onzerzijds de overeenkomst met de N. V. „Luctor et Emergo”, inzake de exploitatie van het Kol. Weekblad, met het einde van het jaar 1910 was opgezegd en dus ten einde liep, daar werden door het Dag.-Bestuur die maatregelen genomen, en voorzieningen getroffen, welke noodig waren om de regelmatige uitgave van het orgaan te verzekeren.

Met verschillende uitgevers-firma's, zowel in als buiten Den Haag, werden de noodige besprekingen gehouden, doch na nauwkeurige vergelijkingen van de verschillende aanbiedingen en na nauwgezette overwegingen is het Dagelijksch Bestuur toch van meening dat het de voorkeur verdient bij de Vennootschap „Luctor et Emergo” te blijven, die bereid is op het punt van het geldelijke, hare eischen eenigszins lager te stellen.

De firma is genegen om, met ingang van 1 Jan. 1911, voor den tijd van één jaar het contract te verlengen en zoo vervolgens telkens voor één jaar, indien geen nieuwe opzegging geschiedt, met dien verstande evenwel:

10. dat de vereeniging aan „Luctor et Emergo” betale een maximum-subsidie van f 1500 per jaar, in maandelijksche termijnen, terwijl aan de firma de door onze bemiddeling afgesloten advertentie-contracten tot een totaal bedrag van circa

f 750 zullen worden overhandigd, na betaling van eventueele provisie;

20. dat het formaat van het Kol. Weekblad hetzelfde zal blijven, doch in plaats van een litaomlag een van dezelfde kleur zal komen als het binnenwerk, terwijl op pagina 1 reeds de tekst zal beginnen, de laatste pagina geheel voor advertenties beschikbaar blijft en de overige 2 kolommen tekst en 1 kolom advertenties zullen bevatten.

Van de zijde der firma „Luctor et Emergo” zal alles in het werk gesteld worden om het blad een goed uiterlijk te geven en het op tijd en openge-sneden te doen verschijnen, daarbij rekenende op de medewerking van het Dag. Bestuur voor het bekomen van deugdelijke advertenties.

De voorzitter hierbij dank brengende aan de hh. Harting en Prakken voor hunne belangrijke bemoeienissen in deze, wijst er op, dat het blad thans kost 52 maal f 37.50 is f 1950, plus f 1600 aan redactieloon, of te samen f 3550, een bedrag dat op den duur te bezwarend voor de vereeniging is.

Er moet naar worden gestreefd, dat de advertenties niet alleen de kosten van den drukker, maar ook die van de redactie dekken en daarom zal het Dag. Bestuur de firma behulpzaam zijn in het verkrijgen van deugdelijke advertenties, die vertrouwen verdienen en kunnen worden aanbevolen.

De uit te betalen som van f 1500 aan de Drukkersfirma geldt een maximum, dat voor vermindering vatbaar is.

Hiermede wordt bedoeld, dat, al naar gelang de winst, die met de advertenties wordt betaald, de drukkerskosten dekt, de subsidie van f 1500 vermindert.

Nadat met betrekking tot de verspreiding van het Kol. Weekblad nog het een en ander werd besproken en er op was gewezen, dat de vereeniging groot geldelijk belang heeft bij de exploitatie van het Kol. Weekblad, hetwelk door de afdelingsbesturen, door het aanbrengen van advertenties, kan worden bevorderd, vraagt de voorzitter de machtiging aan de vergadering om, voorloopig voor één jaar, met de Drukkersfirma „Luctor et Emergo” te Den Haag, eene overeenkomst aan te gaan in den zin als boven vermeld.

De vergadering daartegen geen bedenkingen hebbende, wordt die machtiging verleend.

VI. Bij het voorstel van den maatregel, verband houdende met de 4e alinea van art. 5 der Statuten, licht de voorzitter toe, dat aangezien de kosten van uitgave van het Kol. Weekblad per jaar exemplaar meer dan f 1.— bedragen, de Vereeniging schade lijdt van de leden, die op grond van de gunstige bepaling, opgenomen in het slot van de gewijzigde alinea van art. 5, één gulden contributie betalen, terwijl de Vereeniging weinig profijt trekt van hen, die f 1.50 per jaar contributie voldoen.

Alvorens echter opnieuw eene wijziging in de Statut a voor te stellen, zou echter eerst nog kunnen worden bepaald om aan bovenbedoelde leden per circulaire in overweging te geven, hunne contributie tot f 2, of desverlangd, meer te verhoogen.

De voorzitter doet hierbij een beroep op den steun der vergadering, daarbij wijzende op het feit, dat men voor f 1 en f 1.50 's jaars ontvangt het Kol. Weekblad, verder dat men kan gebruik maken van lezingen, leestafel enz. en dat die betaling werkelijk te gering is.

De redactiekosten van het Kol. Weekblad zullen daaruit moeten worden bestreden en zij die daarvan deel uitmaken beter moeten worden beloond.

Want, zooals de toestand nu is, is de vereeniging steeds verplicht een beroep te doen op de welwillendheid van de medewerkers.

Het Dag. Bestuur staat steeds voor uitgaven welke hoog noodig zijn.

Het plan wordt buitenaf lang niet altijd gunstig beoordeeld, maar om meer tot stand te brengen is meer geld noodig.

De mogelijkheid bestaat, dat er enkele leden zullen zijn, die daarom de vereeniging zullen verlaten, doch hierbij verlieze men niet uit het oog, dat wij slechts een verzoek doen, waartegen niemand bezwaren kan inbrengen.

De bedoeling is om van het geheele Hoofdbestuur een gedrukte circulaire te doen uitgaan in den geest, als waarvan boven sprake is en die ook aan de afdelingsbesturen zal worden gezonden.

De vergadering zich hiermede vereenigende, machtigt het Dag. Bestuur in bovenbedoelde zin te handelen.

De voorzitter gebruikt deze gelegenheid om te verklaren, dat ter zijner tijd, tot instandhouding van 't orgaan der vereen., ook geldelijke bijdragen zullen worden gevraagd van de afdelingsbesturen. Zooals de voorschriften thans luiden bestaat tegen het verlenen dier bijdragen aan het Hoofdbestuur geen enkel bezwaar.

NAAMLooZE VENNootSCHAP

Maatschappij tot Exploitatie van Onroerende Goederen „MOOI NEDERLAND”

gevestigd te 's-Gravenhage, Koningin Emmakade 107,

exploiteert uitsluitend fraai en gezond gelegen terreinen in Nederland, o.a. het Villa-Park „Berg en Dal” (Sterrenberg en Keteldal). Gemeente UBERGEN.

Gelegen aan de beide groote wegen Nijmegen—Kleef, 80 Meter boven 't water, zuivere zandbodem, fraai en afwisselend houtgewas, schoone vergezichten, geregelde tramverbindingen, ruime en gemakkelijke verkeerswegen. *Ontworpen Electriche Bergtram door het geheele terrein.*

Terreinen van alle afmetingen te bevragen aan het Kantoor der Vennootschap en bij den Heer A. CREMERS te Berg en Dal (bij Nijmegen).

OPRUIMING.

J. JANSEN,

KEPPLERSTRAAT 115.

bij de Regentesselaan.

Telefoon No. 2723.

Karpetten.

Linoleums.

Tafelkleeden.

Linnen loopers.

Matten.

Zeilen.

Vitrages.

Wollen loopers.

Divandekken.

2e hands MEUBELEN.

Magazijn geopend 's m. 8—'s av. 10 uur.

In- en Verkoop
van geheele en gedeelten van INBOEDEL.

Behangerij, Stoffeederij en Beddenmakerij.

N.V. Electriche Drukkerij

„Luctor et Emergo”

Telefoon Intercomm. 4424

's-GRAVENHAGE

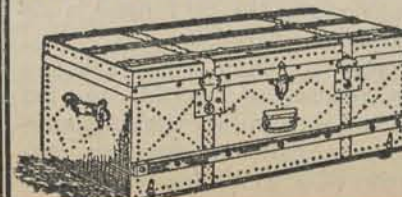
Amalia van Solmsstraat 2-4

W. POPPINK, :-: :-: TELEFOON No. 4485.

Prins Hendrikstraat

141-143.

Geheel gepantserde Hutfok-fers. Voor het bagageruim, 100 cM. lang, 50 cM. breed, 50 cM. hoog, m. bak f 12.50. Voor de hut 100 cM. lang, 50 cM. breed, 36 cM. hoog, m. bak f 11.50. Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

C. HUIJSER, PASSAGE 28-33-35-37 en SPUISTRAAT 54, TELEFOON 4251.

bericht dat de Sint Nicolaas-Etalages gereed zijn.
Speciaal in GLAS, KRISTAL, PORSELEIN en een enorme voorraad BLAUW DELFTSCH.

Wanneer dus een beroep wordt gedaan op de afdeelingbesturen, dan hoopt hij, dat de leden van het Hoofdbestuur ten deze hun invloed ten goede zullen aanwenden.

VII. In herinnering wordt gebracht, dat in de jaarlijksche algemeene vergadering van 9 Juli 1910 te 's-Gravenhage gehouden, door één der leden het voorstel is gedaan om in Ned.-Indië een afdeling op te richten van ons Informatiebureau en dat dit onderwerp door het Dag. Bestuur in behandeling zou worden genomen.

Bij nauwgezette overweging is gebleken, dat zulk een maatregel geldelijk te bezwarend voor de vereeniging zou zijn, zoodat van dat voorstel zal moeten worden afgezien.

De voorzitter zegt, dat destijds ook bij de N.-I. vereeniging „Oost en West” te Batavia de oprichting van een informatie-bureau ter sprake is gebracht maar dat daarvan is moeten worden afgezien, omdat de daaraan verbonden kosten, die licht f 3000.— 's jaars bedragen, te hoog zouden zijn.

VIII. De voorzitter deelt mede, dat, blijkens ontvangingen schrijven van 22 October 1910, van Notaris A. Goddard te Zutphen, door wijlen mej. M. S. Tierlam, aldaar woonachtig, en op den 30en Juli 1910 overleden, bij haar testament van 3 December 1907, aan onze vereeniging is vermaakt, vrij van rechten en onkosten, een bedrag van f 200, uit te keeren zes maanden na haar overlijden, zonder bijvoeging van interest.

Met groote erkentelijkheid maken wij van deze helaas nog zeldzame vrijgevigheid melding.

IX. De hr. Th. J. A. v. Zijll de Jong brengt het onlangs te Amsterdam opgerichte Koloniaal Instituut ter sprake. Hij vreest, dat onze vereeniging door de actie van zulk een kapitaalkrachtig instituut in het gedrang zal komen en dat „Oost en West” dientengevolge niet vooruit zal gaan.

De voorzitter wijst er op, dat het Koloniaal Instituut vermoedelijk niet op het terrein onzer werkzaamheid zal bewegen.

De heer Van Zijll de Jong betreurt het in elk geval, dat de vereeniging „Oost en West” met een verleden van tien jaren en die niet alleen den stoot heeft gegeven aan de belangstelling van Nederland voor de Indische kunstijverheid, maar ook aan tal van commissies, die nu worden nagevolgd, bij de oprichting van het Koloniaal Instituut niet is gehoord en dat in diens rondzendbrief om geldelijke steun met geen enkel woord zelfs van de actie van „Oost en West” is gerept.

Het zou getuigen van overmoed wanneer de vereeniging „Oost en West” zich nu nog inbeelde, dat zij zich met kracht zou kunnen ontplooiën.

De voorzitter vestigt de aandacht van den heer Van Zijll de Jong op ons meer ethisch streven, dat, zooals boven reeds gezegd is, ook door de regeering en volksvertegenwoordiging wordt gewaardeerd.

Wij stellen ons toch ten doel de belangen van alle in Ned.-Indië verblijvenden, onverschillig van welk ras, dus ook die van den Inlander, te behartigen.

En al zouden de omstandigheden er ooit toe leiden, dat de vereeniging van die taak zou moeten afzien, dan zal toch bij een ieder onpartijdig persoon de overtuiging gevestigd zijn, dat „Oost en West” de goede zaak heeft gediend.

De heer Almerood (Amsterdam) vraagt hoe of de houding van het Hoofdbestuur zal zijn ten aanzien van de aanstaande te houden Koloniale tentoonstelling, waarover voorbereidende besprekingen te Amsterdam aan den gang zijn.

Al kunnen wij daarin geen toongevende positie innemen, het zou toch wel wenschelijk zijn, dat de afdeling Amsterdam aan die besprekingen deelnam en door het Hoofdbestuur daarin werd gesteund.

De voorzitter wil gaarne zijne medewerking toezeggen om te trachten samenwerking te verkrijgen, doch meent er toch op te moeten wijzen, dat wanneer reeds een regelings-commissie in functie is getreden, wij ons niet kunnen opdringen.

De heer Lamie (Arnhem) betuigt zijn dank aan het Hoofdbestuur voor hetgeen is verricht in het belang van de studie van een verdienstelijk jongeling en hij twijfelt er niet aan of, wanneer ook op deze wijze bij de vele andere nuttige werkzaam-

heden door de vereeniging wordt voort gearbeid er voor „Oost en West” plaats zal blijven naast het Koloniaal Instituut.

Nadat nog eenige zaken van huishoudelijken aard werden besproken, sloot de voorzitter, onder dankbetuiging aan de leden, de vergadering.

E. VAN ASSEN, Secr.

Vervolg opgave van de ontvangen gelden ten behoeve van de studie van een verdienstelijk jongeling.

Vroeger ontvangen	f 432.—
Z. Ph. M. te R.	10.—
N. N. te U.	250
Totaal	f 444.50

Dank zij de hulp van velen is nu de vereischte som, op een goede honderd gulden na, bijeen. „De laatste loodjes wegen het zwaarst”, maar... hoop doet leven!

Voor de opgave,

E. VAN ASSEN, Secretaris.

Van de Afdeling Amsterdam.

Voordracht van den heer J. TIDEMAN, Controleur bij het Binnenlandsch Bestuur.

Onderwerp: Zuid-Celebes, voorheen en thans,

op Donderdag 15 December a.s., 's avonds acht ure, in een der zalen van het American Hotel (ingang Marnixstraat).

Leden van „Oost en West” hebben met hunne huisgenooten vrijen toegang op vertoon van hun bewijs van lidmaatschap of de hun gezonden kennisgeving.

Voor het gratis bekomen van introductiekaarten voor niet-leden gelieve men zich te wenden tot den secretaris: C. de Vries, Weesperzijde 22.

Het doel der Vereeniging kan men steunen door zich bij den secretaris als lid aan te melden tegen eene contributie van f 2.— of meer per jaar (bedrag door ieder zelf te bepalen), en waarvoor men tevens wekelijks het belangrijk orgaan der Vereeniging „Het Koloniaal, Weekblad” gratis ontvangt. — Over 1910 wordt geen contributie meer geïnd.

Officiële Berichten.

Uit de Javasche Courant van 28 October 1910. No. 86.

Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verieend: een jaar verlof aan den onderwijzer H. Crevels.

Ontslagen: op verzoek eervol de ambtenaar op wachtgeld H. Kater, de commies P. O. A. Willems, Mej. M. E. G. Kühr, en de klerk A. A. J. Gersen.

Belast: met de waarneming der betrekking van adjunct-adviseur voor de bestuurszaken der Buitenbezittingen, Mr. J. C. Kielstra, met id. van administrateur bij de timmijnen op Banka J. W. Meerburg.

Tijdelijk werkzaam gesteld: als assistent bij de zoologische afdeling van het Departement van Landbouw Dr. K. W. Dämmerman.

Benoemd: tot buitengewoon voorzitter van den landraad te Pasoeroean Mr. E. van Noël, te Serang Mr. L. K. Wennekendonk, tot 3en commies te Soerabaja L. F. Jongebloed, tot hoofdopziener bij het boschwezen H. J. Nijland, tot 2en commies bij het hoofdbureau van het boschwezen Tj. R. H. de Haan, tot controleur de adspirant-contr. J. Habbema en F. A. C. Halkema, tot notaris te Toeban A. Th. F. Mentel, tot 1en commies bij het Dep. van B. B., A. J. D. Orth, tot 2en id. F. G. A. Demaison, tot 3en id. A. R. C. M. Jullens, F. Ch. Ungerer en J. B. R. Davies, tot opzichter bij de S.S. op Java C. E. Nettekoven, tot commies C. Bauwens, H. J. Kramer

en R. Samson, tot wedana van Samboeng, Raden Koesemo Widakdo.

Ontslagen: op verzoek eervol de wedana van Samboeng, Raden Ngabehi Kromodipoero.

Benoemd: tot onderwijzer te Ngandjoek F. Sjonkes; tot hulponderwijzeres te Soerakarta Mevr. F. E. C. Q. Reichholt.

Militair Departement.

Verleend: twee jaar verlof aan den kapitein-kwartiermeester A. H. van Mastrigt.

Bevorderd: tot luitenant-kolonel de majoors H. J. van Bremen, P. A. Mollinger, J. J. O. van Bloem, C. A. Meulemans en G. Buys; tot majoor de kapiteins G. J. Verstege en A. Geertsema Beckeringh.

Benoemd: tot 2en commies J. Birkfelder. Overgeplaatst: naar Batavia de 1e luit. der genie W. R. H. van Aalderen.

Uit de Javasche Courant van 1 November 1910. No. 87.

Civiel Departement.

Ontslagen: op verzoek eervol de opzichter S.S. op Java A. W. Eijkelenboom, de adj.-administrateur bij het pandhuis te Probolinggo D. Ciebrant, de klerk te Batavia S. Veen.

Benoemd: tot 3en commies bij het Dep. van Fin. C. J. Brookman, tot stations-commies H. A. E. Baumgarten, tot opzichter C. Ligtermoet, tot ingenieur J. van Tubergen, tot architect A. Glastra v. Loon.

Tijdelijk belast met de waarneming der betrekking van architect R. van Laar en C. J. Evers.

Benoemd: tot wedana van Paroeng, Raden Atmanegara, van Tangerang, Mas Marto Mikardjo, van Blaradja, Soeid Bin Soeod.

Ontslagen: op verzoek eervol de luit. der Chinezen te Tebing Tinggi Thio Tjin Seng.

Benoemd: tot 1e klerk bij het Dep. van B. B., J. A. N. van Kuijk, S. Ch. Bogaardt, W. van der Groen en J. Osten.

Geplaatst: in de res. Preanger-Regentschappen de controleur J. Habbema, in de res. Madioen de id. E. V. van der Schalk.

Overgeplaatst: naar Rembang: de onderwijzer M. Eerland, naar Rangkasbitoeng de id. W. Th. M. van Rooij.

Benoemd: tot onderwijzer te Saparoea J. Sas, tot id. te Serang F. F. C. Cordesius.

Militair Departement.

Bevorderd: tot officier van gezondheid 1e kl. F. W. Buma.

Geplaatst: te Padang de off. van gezondh. dr. H. A. Sissingh; te Batavia de idem dr. F. Reisiger.

Overgeplaatst: naar Tjimahi de id. J. Schijfsma. Geplaatst: bij het 6e bat. de kapitein K. G. R. Joosten; te Batavia de 1e luit. S. Prins; bij het 20e bat. de 2e luit. E. A. Steinmetz; bij het 13e id. H. C. Abuijs; bij het 18e de id. W. H. Reterink.

Overgeplaatst: bij het 3e bat. de 2e luit. G. D. E. J. Hotz; naar Atjeh de idem A. D. Bouwhof; bij het 1e depôt-bat. de id. P. B. J. van Hille; bij het 7e bat. de 1e luit. H. de Vries; bij het 9e bat. de idem W. H. de Blauw; bij het garnizoensbat. van Palembang en Djambi de 2e luit. W. van Kregten.

Overgeplaatst naar Tjimahi de off. van gezondh. Ph. K. Maier.

Lijst van aangekomen en vertrokken Passagiers uit en naar de Indië.

Passagierslijst van het s.s. „Prins Frederik Hendrik”; gezagvoerder G. D. Nieman. Van West-Indië naar Amsterdam.

*A. van Houte; J. C. Meeuwissen; Frater Wiro; *J. Duhaut; G. Hancian; J. A. Mouissie; P. H. Ouwerkerk; G. Smit; F. A. Amije; 28 schepelingen der K. N. M.

* Te Havre ontscheept.

Passagierslijst van het s.s. „Prins Willem IV”. Gezagvoerder P. Koningstein. Van Amsterdam naar West-Indië op den 25en November.

H. Benjamins en echtg.; P. F. Kenswil; mevr. F. A. van der Loo en 2 k.; A. W. van Ooyen; K. Kienie; H. de Vogel; 21 militairen.